

Fitxa de Fons

Títol: Fons de la basílica de Santa Maria d'Igualada

Acrònim: SMI

Data/es: Segles XVI-XX

Volum i suport: 46 capsos d'arxivador, 7 llibres corals (2 d'ells es conserven al Museu de la Pell d'Igualada)

Localització:

Arxiu Comarcal de l'Anoia (ACAN)
Plaça del Rei, 15
08700 Igualada

Contacte:

Marta Vives i Sabaté, directora de l'ACAN
Maria Luz Cristóbal, tècnica d'arxiu
Tel: 938 044 456
Correu: acanoia.caultura@gencat.net

Enllaç (IFMuC): <http://ifmuc.uab.cat/collection/SMI>

El fons SMI a l'antic dipòsit de l'ACAN

Productors

Mestres de capella i organistes de Santa Maria d'Igualada.

Història arxivística

Tot i que es desconeix el moment precís en què el fons musical de la basílica de Santa Maria va ser traslladat de la parròquia a l'Ajuntament, hom opina que es degué produir a mitjans de la dècada dels anys 1970. Entre 1977 i 1982 vam tenir ocasió de veure'l diverses vegades al tercer pis de l'Ajuntament, situat a l'interior de tres caixes de grans dimensions. La descripció que els musicòlegs Maria Ester-Sala i Josep M. Vilar en van fer el 1988, es va ajustar a esmentar els autor més ben representats i a remarcar l'estat de desordre en què es trobava el fons en aquells moments.

Poc després de la inauguració del nou Arxiu Comarcal de l'Anoia (ACAN) el 1986, el fons musical SMI va passar a formar part del dipòsit de fons documentals del nou arxiu. Marta Vives i Sabaté, arxivera i directora de l'ACAN, va confeccionar en aquells moments un primer llistat del fons, amb la relació de 750 registres numerats de forma successiva segons l'ordre de recepció de les partitures a l'hora de ser instal·lades a les noves unitats d'instal·lació de l'ACAN, on han romàs fins al terme de la catalogació actual.

Abast i contingut

Els Fons Musical de la Basílica de Santa Maria d'Igualada conserva 984 composicions repartides en quatre col·leccions de repertori musical, manuscrit i imprès: 632 «manuscrits d'autor», 157 «manuscrits anònims», 7 «llibres corals» i 188 «impresos».

La col·lecció «manuscrits d'autor» reuneix part del repertori compositiu dels mestres de capella-organistes de l'església parroquial de Santa Maria, d'entre els quals sobresurt el mestre cerverí Joan Pont, actiu a Igualada entre 1851 i 1885. El nucli del fons igualadí que ha arribat fins als nostres dies correspon al llegat musical d'aquest autor, atès que el seu repertori compositiu, format per 345 obres –203 d'autoria confirmada i 142 d'atribuïdes–, representa gairebé el 55 % del còmput total de la col·lecció «manuscrits d'autor». Val a dir que el repertori conservat d'A. Oller, J. Pont i S. Puigsech ofereix una suma de 427 obres i representa el 67'5 % del total dels registres del fons. El gruix d'aquest llegat compositiu se situa en una franja temporal compresa entre el primer terç del segle XIX i la primera dècada del XX.

El repertori més antic del fons correspon a còpies d'obres, algunes d'elles datades, escrites durant el darrer terç del segle XVIII, la procedència de les quals no deixa de ser una mostra de la recepció de repertori forà a Igualada. Una d'elles correspon, precisament, al manuscrit més antic de la col·lecció de manuscrits d'autor de SMI. Es tracta d'una còpia, datada el 1771, d'una Missa en Sol M (SMI: Au-58), incompleta, de Josep Fàbrega († 1791), i d'una partícula de triple segon, copiada el 1772, d'una Seqüència en Sol M (SMI: Au-103) de Pere Antoni Montlleó (ca. 1720-1792). Cal fer esment, també, de la presència de dues Misses, incompletes, de Francesc Parella (SMI: Au-122 i 123).

El fons SMI conserva també 11 obres de Salvador Vidal, el qual, tot i no ser mestre de l'església parroquial, fou organista i mestre de capella de Santa Maria de Cervera, on substituï a Pont quant aquest marxà a Igualada el 1851. Vidal havia estat el primer violí de la capella cerberina durant el magisteri de Pont, la qual cosa ajudaria a explicar que el seu repertori compositiu conservat a SMI, hagués passat de Cervera a Igualada amb el fons personal de Pont.

Pel que fa a la recepció del repertori catedralici de l'àrea catalana, cal fer esment de la presència d'una partícula de violí, datada el 1789, d'un Requiem (SMI: Au-584) d'Antoni Sala († 1794); una còpia completa, datada el 1799, de la Missa en Fa M per a 4 veus i orquestra (SMI: Au-9) de Carles Baguer; una còpia del Requiem per a 4 veus i orquestra de Mateu Ferrer; i 14 rosaris per a 4 veus i orquestra de Ramon Vilanova, la majoria d'ells còpia de Joan Pont.

El fons igualadí acull una nodrida representació de compositors actius en diverses localitats de la geografia catalana: dels principals centres musicals de Barcelona, en especial de Santa Maria del Mar (Ramon Aleix, Francesc Andreví, Ignasi Ayné, Josep Barba, Càndid Candi, Joan Escalas, Josep Fàbrega, Pere Joan Llonell, Nicolau Manent, Joan Martí, Bernat Calbó Puig, Claudi Martínez, Miquel Masramon, Josep Masvidal, Rossend Molera, Pere Antoni Montlleó, Antoni Passarell, Joaquim Portas, Cosme Ribera, Josep Ribera, Pau Ronsó, Josep Sabatés i Antoni Vaqué); de les catedrals de Barcelona (Carles Baguer, Mateu Ferrer, Ramon Vilanova), Girona (Joan Carreras, Josep Pons) i el seu entorn (Josep Marull, Abdó Mundí, Josep Pinadella), Lleida (Magí Germà, Aleix Mercè, Magí Pontí, Antoni Sala, Celestí Vila de Fornes) i d'altres centres lleidatans (Francesc Gelambí), Solsona (Josep Anglada), Tarragona (Ramon Bonet) i el seu entorn (Jacint Vergés), Tortosa (Moreno), i Vic (Lluís Romeu).

SMI conserva repertori de músics no identificats que podrien provenir d'altres centres d'Igualada (Joan Fort, Francesc Martí, Francesc Mestres, Francesc Parella, Lleó Ribamantes, Pere Ribes, Martí Valls, J. Vinyeta), Cervera (Cristòfol Montiu, Salvador Vidal), Vilafranca del Penedès (E. Ferrer), Vilanova i la Geltrú (Jaume Puig), així com de l'entorn comarcal (Josep Bofill, Salvador Brugarolas, M. Camprubí, J. Fonet, Pere Jou, Miquel Muntades, Francesc Solé), de l'abadia de Montserrat (Benet Brell, Joan B. Guzmán), Molins de Rei (Miquel Civil), Terrassa (Bartomeu Blanch) i Sabadell (Camil Geis, Josep Montserrat).

La col·lecció «llibres corals» està formada per 7 volums (3 missals, 2 graduals, 1 antifoner i 1 salmer) 2 dels quals són impresos i 5 manuscrits. Els impresos corresponen edicions de la segona meitat del segle XVII. Els cinc volums manuscrits van ser confegits entre els segles XVI i XIX. Tots cinc vénen escrits amb notació quadrada negra sobre pautat –tetragrama o pentagrama– vermell, i alguns amb les capitals acolorides en blau, verd i vermell. L'antifoner, conservat al Museu de la Pell, està datat el 1587. Dels 3 missals, el LLC-4 data, aproximadament, de finals del segle XVI, el LLC-5 pertany al tercer terç del segle XVII, mentre el LLC-6 fou adaptat per a l'ús dels beneficiats de la comunitat de preveres el 9 de novembre de 1832.

La col·lecció de música impresa sembla palesar les inquietuds musicals de Joan Pont, atès que les edicions de la majoria dels impresos coincideixen amb l'època del seu magisteri. En aquest sentit és de destacar la presència de la *Messe solennelle* que Francesc Andreu publicà a Bordeus el 1843. El repertori eclesiàstic dels autors catalans de finals del segle XIX (Josep Badia, Francesc Brunet, Càndid Candi, Gaietà Casadevall, Joaquim Cassadó, Pau Gené, Joan B. Guzmán, Claudi Martínez, Felip Pedrell, J. Quintana, C. i J. Ribera, P. Ronsó, J. Sorribes i A. Vaqué, entre d'altres), alterna amb l'hispanic (N. Almandoz, R. Asán, M. Baixauli, H. Eslava, A. Moreno), el francès (C. Gounod, A. Miné), l'italià (L. Cherubini, P. Mandacini, S. Mercadante, G. Rossini) i el germànic (W. A. Mozart).

El repertori religiós imprès conviu, tal i com era consuetud a l'època, amb nombroses pàgines de música escènica, sovint arranjades per a diverses formacions musicals –A. Adam, D. Auber, G. Donizetti, C. Gounod, W. A. Mozart, G. Verdi i F. David–, i amb el repertori pianístic d'autors francesos (F. Godefroid, L. Lacombe, G. Lange, L. Lefébure-Wély, C. S. Lysberg) i alemanys (H. Herz, W. Krüger, G. Meyerbeer). És digne d'esmentar la presència a SMI de l'edició de les Sonates per a piano de Nicolàs Ledesma (1866).

Pel que fa als tractats, el fons conté diversos mètodes, com el mètode per a guitarra de Tomás Damas (ca. 1870), o els de piano de B. Viguierie (1830) i F. J. Fétis (1840). Es conserven també els quaderns d'exercicis dels cursos d'harmonia per correspondència que José de Erviti publicava i impartia per correu a les darreries del s. XIX, des del seu establiment de Madrid, així com la segona part del tractat de composició del mestre Hilarión Eslava, editat el 1861.

Instruments de descripció

Inventari previ de Marta Vives i Sabaté, directora de l'ACAN.

Regles o convencions

Guia pel tractament i descripció dels documents musicals del projecte IFMuC de la UAB.

Autoria i data/es

Durant el curs 2002-2003, dins del context de les pràctiques de l'assignatura "Patrimoni Musical" de la llicenciatura d'Història i Ciències de la Música de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), vam endegar el procés de catalogació del fons SMI. En aquella primera etapa hi van participar Núria Martí i Cristina Roca, a les quals s'hi afegí Adriana Muntades el 2007. Aquelles primeres intervencions van permetre posar el fil a l'agulla al procés de fitxatge del repertori manuscrit del fons a partir del llistat d'inventari elaborat per Marta Vives.

La labor inicial va romandre interrompuda fins que, en un primera intervenció el 2009 i ja de forma continuada a partir de 2013, s'hi va incorporar la musicòloga igualadina Anna Romeu i Solà. En el decurs de 2014 i 2015 Anna Romeu completà la fase del fitxatge descriptiu i assumí la informatització del fons que permeté de donar pas al procés de catalogació.

L'acompliment final d'aquesta labor, en la seva doble vessant històrica i catalogràfica, s'ha vist curullat per l'atorgament del Premi de Recerca Doctor Joan Mercader (2014) als autors del catàleg. Entre 2015 i 2016 Anna Romeu i Josep Maria Gregori van completar la confecció del catàleg, establint l'ordenació definitiva dels registres de les quatre col·leccions de partitures i la digitalització dels íncipits musicals que apareixen al terme dels camps de descripció. L'edició impresa del catàleg va veure la llum l'octubre de 2016.

Josep Maria Gregori i Anna Romeu Solà, a l'acte de presentació de l'edició impresa del catàleg del fons, a l'entrada de la sala de Plens de l'Ajuntament d'Igualada, el 15 de desembre de 2016

Fonts

GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – ROMEU I SOLÀ, Anna. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 9: Fons de la basílica de Santa Maria d'Igualada de l'Arxiu Comarcal de l'Anoia*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2016.

Bibliografia

- CARNER, Antoni. *La basílica de Santa María. Mil años de Historia Igualadina*. Igualada: CECI, 1959.
- CASTELLÀ I RAICH, Gabriel. "Notícia d'uns mestres orgueners", *Miscel·lània Puig i Cadafalch*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1947-1951, Vol I, p. 95-97.
- CASTELLÀ I RAICH, Gabriel. "La música a Catalunya. Aplega de materials per a contribuir a sa història. Igualada", *Revista Musical Catalana*, Any XVII, 1920, p. 198.
- COLOMER, Francisco M^a. *Historia del Sant Crist d'Igualada y del seu culte*. Igualada: Nicolau Poncell, 1916.
- COLOMER, Ignasi Maria. "Unes memòries del Prior del Sant Crist, manuscrites (1906-1936)", *Miscellanea Aqualatensia*, 1 (1949).
- COLOMER, Ignasi. "Drames sagrats a Igualada", *Vida*, febrer 1954, any IX.
- DALMAU RIBALTA, Antoni. "Tres notes breus d'història igualadina", *Revista d'Igualada*, 45, (desembre 2013), p. 52-53.
- DURAN, Anna Maria i altres. "La Patera", *Igualada, Patrimoni Cultural*, núm. 6. Igualada: Ajuntament d'Igualada, 1987.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "L'orgue de Santa Maria d'Igualada i l'obra restauradora dels orgueners Josep Boscà i Antoni Boscà al segle XVIII", *Butlletí de la Societat Catalana de Musicologia*, I (1979), p. 75-93.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "La cobla de músics d'Igualada a la primera meitat del segle XVIII", *I Congreso Nacional de Musicologia*. Saragossa: Institución Fernando el Católico, 1981, p. 319-326.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "Els organistes de Santa Maria d'Igualada en el període 1689-1738: documents per a la seva història", *Recerca Musicològica*, I (1981), p. 95-112.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "Notes sobre la vida musical igualadina al primer terç del segle XVIII", *Miscellanea Aqualatensia*, 3 (1983), p. 169-183.
- IGLÉSIAS, Josep. *Evolució demogràfica de la comarca d'Igualada*. Igualada: CECI, 1972.
- PADRÓ I SERRALS, Joan. *La Sagrada imagen del Santo Cristo de Igualada: historia del origen de su veneración y prodigios*. Igualada: Imp. Joaquim Jover i Serra, 1852.
- ROMEU SOLÀ, Anna. "Fons de la basílica de Santa Maria d'Igualada (SMI)", *Revista Musical Catalana*, 367 (2019), p. 62.
- SALA, Maria-Ester – VILAR, Josep M. "Igualada. Arxiu Municipal", *Revista Musical Catalana*, 41 (1988), p. 37.
- SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*. Barcelona: E. Subirana, 1907-1908, 2 vols.; Igualada, 1978.2
- SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Apunts per a una historia*, núm. 3. Manuscrit mecanografiat. Biblioteca Central d'Igualada: Fons Miquel Solà i Dalmau.
- SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Records per a un homenatge*, 1971. Biblioteca Central d'Igualada: Fons Miquel Solà i Dalmau.
- SOLÀ I RIBA, Josep. "Les campanes i la banda del sagrat cor de l'oncle Isidre", *Vida*, 991, (desembre 1972), p. 13.
- VIVES SABATER, Marta - MIRET I SOLÉ, M. Teresa. *D'Aqualata a IGD*. Igualada: Consell Comarcal de l'Anoia, 2007.